Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

17. května 2018 *

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem – Přezkum vnitrostátním soudem i bez návrhu, zda smlouva spadá do oblasti působnosti této směrnice – Článek 2 písm. c) – Pojem ‚prodávající nebo poskytovatel' – Vysokoškolské vzdělávací zařízení, které je z podstatné části financováno z veřejných zdrojů – Smlouva o kalendáři bezúročných splátek studijních poplatků a příspěvku na studijní cestu"

Ve věci C-147/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím vredegerecht te Antwerpen (smírčí soud v Antverpách, Belgie) ze dne 10. března 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 14. března 2016, v řízení

Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW

proti

Susan Romy Jozef Kuijpers,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça, předseda senátu, E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (zpravodajka) a F. Biltgen, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. března 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za belgickou vládu J. Van Holm, M. Jacobs a L. Van den Broeck, jakož i J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci, ve spolupráci s P. Cambiem a B. Zammittem, poradci,

– za rakouskou vládu G. Eberhardem, jako zmocněncem,

– za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

– za Evropskou komisi M. van Beekem a D. Roussanovem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 30. listopadu 2017,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst 2016, L 303, s. 26).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen VZW, svobodným vzdělávacím zařízením se sídlem v Antverpách (Belgie) (dále jen „KdG“), a Susan Romy Jozef Kuijpers, ohledně splacení ze strany posledně uvedené, studijních poplatků a příspěvků na studijní cestu spolu s úroky, jakož i náhrady částek k pokrytí nákladů spojených s vymáháním dlužné částky.

Právní rámec

Unijní právo

3 Desátý bod odůvodnění směrnice 93/13 uvádí:

„vzhledem k tomu, že účinnější ochrany spotřebitele lze dosáhnout přijetím jednotných právních předpisů v oblasti zneužívajících ujednání; že takové předpisy by se měly vztahovat na všechny smlouvy uzavírané mezi prodávajícími nebo poskytovateli a spotřebiteli; že z působnosti této směrnice musí být vyňaty mimo jiné pracovní smlouvy, smlouvy týkající se dědického práva, smlouvy týkající se rodinného práva a smlouvy týkající se zřizování a organizace společností nebo dohod o sdružení fyzických osob;“.

4 Čtrnáctý bod odůvodnění této směrnice zní takto:

„vzhledem k tomu, že však členské státy musí zajistit, aby v těchto smlouvách nebyla obsažena zneužívající ujednání, zejména proto, že tato směrnice se vztahuje rovněž na obchodní, výrobní nebo odborné činnosti veřejnoprávní povahy;“.

5 Článek 1 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Účelem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se zneužívajících ujednání ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zboží nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.“

6 Článek 2 směrnice 93/13 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

b) ‚spotřebitelem‘ fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely, které nespadají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání;

c) ‚prodávajícím nebo poskytovatelem' fyzická nebo právnická osoba, veřejnoprávně nebo soukromoprávně vlastněná, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povoláním."

7 Článek 3 této směrnice stanoví:

„1. Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Ujednání je vždy považováno za nesjednané individuálně, jestliže bylo sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah ujednání, zejména v souvislosti se smlouvou uzavíranou adhezním způsobem.

Skutečnost, že některé aspekty ujednání nebo jedno konkrétní ujednání byly sjednány individuálně, nevylučuje použití tohoto článku na zbytek smlouvy, jestliže celkové posouzení smlouvy ukazuje, že jde o smlouvu uzavíranou adhezním způsobem.

Jestliže některý prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určité standardní ujednání bylo sjednáno individuálně, je povinen o tom předložit důkaz.

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam ujednání, která mohou být považována za zneužívající."

8 V článku 6 odst. 1 uvedené směrnice je stanoveno:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání."

Belgické právo

9 Směrnice 93/13 byla do belgického práva provedena články 73 až 78 Wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (zákon o obchodních praktikách a ochraně spotřebitele) ze dne 6. dubna 2010 (*Belgisch Staatsblad*, ze dne 12. dubna 2010, s. 20803). Tyto články byly následně zrušeny a jejich obsah převzat do článků VI.83. až VI.87. Wetboek van economisch recht (zákoník hospodářského práva).

10 Článek VI.83 zákoníku hospodářského práva stanoví, že jeho ustanovení o zneužívajících ujednáních se použijí pouze na smlouvy uzavřené mezi podnikem a spotřebitelem.

11 Článek I.1 tohoto zákoníku definuje v bodě 1 pojem podnik jako „každou fyzickou nebo právnickou osobu, která trvale sleduje dosahování zisku, včetně sdružení takových osob".

12 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že zákon o obchodních praktikách a ochraně spotřebitele zavedl do zákoníku hospodářského práva pojem „podnik", který nahradil pojem „prodávající".

13 Článek 806 Gerechtelijk Wetboek (soudní řád) zní takto:

„V rozsudku pro zmeškání soud vyhoví žalobním návrhům nebo námitkám na obranu strany, která se dostavila na jednání, s výjimkou případu, kdy mohou být soudní řízení, tyto návrhy nebo námitky v rozporu s veřejným pořádkem."

Spor v původním řízení a předběžné otázky

14 Ke dni 3. února 2014 dlužila S. Kuijpers, která byla toho času studentkou KdG, tomuto zařízení celkovou částku ve výši 1 546 eur zahrnující studijní poplatky za akademické roky 2012/2013 a 2013/2014 a příspěvek na studijní cestu.

15 Vzhledem k tomu, že S. Kuijpers nebyla schopna tuto částku zaplatit najednou, dohodla se s KdG studievoorzieningsdienst (dále jen „KdG Stuvo“) na základě písemné smlouvy, že částku splatí podle bezúročného splátkového kalendáře. Podle této smlouvy mělo KdG Stuvo poskytnout S. Kuijpers potřebnou částku, kterou dlužila KdG, a S. Kuijpers pak měla od 25. února 2014 splácet každý měsíc po dobu sedmi měsíců ve prospěch KdG Stuvo částku ve výši 200 eur. Bylo také dohodnuto, že poslední splátka dluhu ve výši 146 eur bude uhrazena do 25. září 2014.

16 Smlouva dále obsahovala následující ujednání pro případ nezaplacení částky:

„Není-li půjčka (zcela nebo částečně) včas splacena, stávají se bez dalšího z nesplacené částky splatnými úroky ve výši 10 % ročně ode dne následujícího po dni splatnosti, a to bez nutnosti upomínky. V tomto případě se stává splatnou také náhrada částek k pokrytí nákladů spojených s vymáháním dlužné částky, která podle této smlouvy činí 10 % z nesplacené částky, nejméně však 100 eur.“

17 I přes písemnou upomínku od KdG Stuvo S. Kuijpers dlužné částky neuhradila.

18 Dne 27. listopadu 2015 podala KdG proti S. Kuijpers k vredegerecht te Antwerpen (smírčí soud v Antverpách, Belgie) žalobu, kterou se domáhala, aby bylo S. Kuijpers nařízeno zaplatit splatnou jistinu ve výši 1 546 eur, úroky z prodlení ve výši 10 % ode dne 25. února 2014, tedy 269,81 eura, jakož i náhradu částek k pokrytí nákladů spojených s vymáháním dlužné částky ve výši 154,60 eura. Susan Kuijpers se na jednání nedostavila ani nebyla před tímto soudem zastoupena.

19 Předkládající soud mezitímním rozsudkem ze dne 4. února 2016 vyhověl žalobnímu návrhu KdG ohledně dlužné jistiny. Nařídil však znovuotevření ústní části řízení ve věci úroků a náhrady částek k pokrytí nákladů spojených s vymáháním dlužné částky, které byly rovněž požadovány, a vyzval KdG, aby se vyjádřilo k případnému podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru.

20 Předkládající soud uvádí, že se S. Kuijpers nedostavila na jednání, takže je povinen na základě článku 806 soudního řádu vyhovět žalobnímu návrhu KdG, ledaže by řízení nebo tento návrh byly v rozporu s veřejným pořádkem.

21 V tomto ohledu se předkládající soud zaprvé táže, zda může v rámci řízení o vydání rozsudku pro zmeškání zkoumat i bez návrhu, zda smlouva, na níž je založen žalobní návrh KdG, spadá do oblasti působnosti vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí směrnice 93/13. Podle názoru uvedeného soudu není zejména jisté, zda je v Belgii právní úprava zneužívajících ujednání kogentní povahy. Z tohoto důvodu se tento soud táže na soulad vnitrostátních procesních ustanovení, která takovému přezkumu brání, s touto směrnicí.

22 Zadruhé se předkládající soud táže, zda smlouva uzavřená mezi KdG a S. Kuijpers spadá do působnosti vnitrostátní právní úpravy o zneužívajících ujednáních. V tomto ohledu má pochybnosti o slučitelnosti této úpravy se směrnicí 93/13, jelikož působnost uvedené právní úpravy je definována nikoli ve vztahu ke smlouvám uzavřeným mezi spotřebitelem a „prodávajícím nebo poskytovatelem“, ale ve vztahu ke smlouvám uzavřeným mezi spotřebitelem a „podnikem“. Uvedený soud se každopádně táže, zda takové vzdělávací zařízení, jako je KdG, které je financováno z veřejných zdrojů, musí být považováno za „podnik“ nebo „prodávajícího nebo poskytovatele“, když poskytuje studentovi takový splátkový kalendář, jako je kalendář dotčený ve věci v původním řízení.

23 Za těchto okolností se vredegerecht te Antwerpen (smírčí soud v Antverpách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Má vnitrostátní soud, kterému byla předložena žaloba proti spotřebiteli týkající se plnění smlouvy a jemuž vnitrostátní procesní pravidla přiznávají pravomoc zkoumat i bez návrhu pouze to, zda je tato žaloba v rozporu s kogentními ustanoveními vnitrostátního práva, pravomoc takto zkoumat, tj. i bez návrhu, zda dotčená smlouva spadá do oblasti působnosti [směrnice 93/13] provedené do belgického práva, i v případě, že se spotřebitel nedostaví na jednání?

2) Má být svobodné vzdělávací zařízení, které spotřebiteli poskytuje veřejně financované vzdělání, v souvislosti se smlouvou o poskytnutí tohoto vzdělání oproti zaplacení studijních poplatků, případně zvýšených o náklady vynaložené tímto vzdělávacím zařízením, považováno za podnik ve smyslu unijního práva?

3) Spadá smlouva mezi spotřebitelem a svobodným, veřejně financovaným vzdělávacím zařízením, o poskytnutí veřejně financovaného vzdělání tímto zařízením, do oblasti působnosti [směrnice 93/13] a je třeba svobodné vzdělávací zařízení, které spotřebiteli poskytuje veřejně financované vzdělávání, v souvislosti se smlouvou o poskytnutí tohoto vzdělání, považovat za prodávajícího nebo poskytovatele ve smyslu této směrnice?“

K předběžným otázkám

K první otázce

24 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje v řízení o vydání rozsudku pro zmeškání a má pravomoc podle vnitrostátních procesních pravidel zkoumat i bez návrhu rozpor mezi ujednáním, na němž je založen žalobní návrh, a kogentními vnitrostátními ustanoveními, může, či dokonce musí zkoumat i bez návrhu, zda smlouva obsahující toto ujednání spadá do působnosti této směrnice.

25 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tato otázka souvisí s existencí článku 806 soudního řádu v belgickém právu, který ukládá vnitrostátnímu soudu, jenž rozhoduje o vydání rozsudku pro zmeškání, aby vyhověl žalobním návrhům nebo námitkám na obranu strany, která se dostavila na jednání, ledaže soudní řízení, tyto návrhy nebo námitky jsou v rozporu s veřejným pořádkem. Vnitrostátní soud rozhodující o vydání rozsudku pro zmeškání může proto bez návrhu zkoumat pouze důvody veřejného pořádku. Jelikož není jisté, zda je belgická právní úprava o zneužívajících ujednáních kogentní povahy, má tento soud pochybnosti, zda může i bez návrhu zkoumat mimo jiné otázku, zda taková smlouva, jako je smlouva dotčená ve věci v původním řízení, spadá do působnosti směrnice 93/13.

26 K tomu, aby bylo možné na položenou otázku odpovědět, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska vyjednávací síly i úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 46 a citovaná judikatura; ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 19 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 7. prosince 2017, Banco Santander, C-598/15, EU:C:2017:945, bod 36 a citovaná judikatura).

27 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že vzhledem k takovémuto nerovnému postavení stanoví čl. 6 odst. 1 této směrnice, že zneužívající ujednání nejsou pro spotřebitele závazná. Jak vyplývá z judikatury, jedná se o závazné ustanovení, které má nahradit formální rovnováhu, již smlouva nastoluje mezi právy

a povinnostmi smluvních stran, skutečnou rovnováhou, která má znovunastolit rovnost mezi smluvními stranami (rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 47 a citovaná judikatura; ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 20 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 26. ledna 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 41 a citovaná judikatura).

28 S cílem zajistit ochranu podle uvedené směrnice, Soudní dvůr zdůraznil, že nerovné postavení mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem může být narovnáno pouze pozitivním zásahem, vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám (rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 48 a citovaná judikatura; ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 21 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 14. dubna 2016, Sales Sinués a Drame Ba, C-381/14 a C-385/14, EU:C:2016:252, bod 23 a citovaná judikatura).

29 Právě ve světle těchto zásad Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní soud má povinnost při výkonu funkcí posoudit na základě ustanovení směrnice 93/13 z úřední povinnosti zneužívající charakter smluvního ujednání, a odstranit tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. října 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 38, jakož i ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, body 22 a 24 a citovaná judikatura).

30 Tato povinnost přitom rovněž znamená, že vnitrostátní soud musí zkoumat, zda smlouva obsahující ujednání, na němž je založen žalobní návrh, spadá do působnosti této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 49, a obdobně rozsudek ze dne 4. června 2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, bod 46). Posouzení z úřední povinnosti zneužívajícího charakteru ujednání obsažených v dotyčné smlouvě totiž nezbytně vyžaduje, aby tento soud nejprve posoudil, zda tato smlouva spadá do působnosti uvedené směrnice.

31 Tyto povinnosti vnitrostátního soudu je třeba považovat za nezbytné k tomu, aby byla spotřebiteli zajištěna taková účinná ochrana, jako je ochrana zaručená směrnicí 93/13, zejména s ohledem na nezanedbatelné nebezpečí, že tento spotřebitel o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. října 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 28 a citovaná judikatura, jakož i usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 42).

32 Ochrana, kterou směrnice 93/13 přiznává spotřebitelům, se tak vztahuje na případy, kdy spotřebitel, který s prodávajícím nebo poskytovatelem uzavřel smlouvu obsahující zneužívající ujednání, neuplatní skutečnost, že tato smlouva spadá do působnosti této směrnice, a zneužívající charakter dotyčného ujednání buď proto, že svá práva nezná, nebo proto, že je odrazen od jejich uplatnění z důvodu nákladů, které by vyvolalo soudní řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. října 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, bod 29 a citovaná judikatura, jakož i usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, bod 43).

33 Ohledně plnění těchto povinností vnitrostátním soudem rozhodujícím o vydání rozsudku pro zmeškání je třeba připomenout, že při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti musí být procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z uvedeného unijního práva, upraveny členskými státy na základě zásady jejich procesní autonomie v jejich vnitrostátních právních řádech. Tyto podmínky však nesmí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmí být upraveny tak, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity) (viz obdobně rozsudek ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 42, jakož i citovaná judikatura).

34 Ohledně zásady rovnocennosti, na kterou implicitně odkazuje první předběžná otázka a která je jako jediná dotčená v projednávané věci, je třeba zdůraznit, jak bylo připomenuto v bodě 27 tohoto rozsudku, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 představuje kogentní ustanovení (rozsudek ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 43, jakož i citovaná judikatura).

35 Soudní dvůr kromě toho rozhodl, že vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, ze kterého vychází ochrana, kterou tato směrnice zajišťuje spotřebitelům, musí být její článek 6 považován za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která mají uvnitř vnitrostátního právního řádu status kogentních norem. Je třeba mít za to, že tato kvalifikace se vztahuje na všechna ustanovení směrnice, která jsou nezbytná k dosažení cíle sledovaného uvedeným článkem 6 (rozsudek ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 44, jakož i citovaná judikatura).

36 Z toho vyplývá, že pokud má vnitrostátní soud podle vnitrostátních procesních pravidel pravomoc zkoumat z úřední moci rozpor žalobního návrhu s vnitrostátními kogentními právními normami, což je podle informací uvedených v předkládacím rozhodnutí případ soudu rozhodujícího v belgickém soudním systému o vydání rozsudku pro zmeškání, musí tuto pravomoc vykonávat rovněž pro účely posouzení z úřední moci, zda s ohledem na kritéria stanovená ve směrnici 93/13 spadá sporné ujednání, na němž je založen tento žalobní návrh, jakož i smlouva, v níž je toto ujednání obsaženo, do působnosti této směrnice, a případně, zda je toto ujednání zneužívající (viz obdobně rozsudek ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 45).

37 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první položenou otázku odpovědět tak, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje v řízení o vydání rozsudku pro zmeškání a má pravomoc podle vnitrostátních procesních pravidel zkoumat i bez návrhu rozpor mezi ujednáním, na němž je založen žalobní návrh, a kogentními vnitrostátními ustanoveními, musí zkoumat i bez návrhu, zda smlouva obsahující toto ujednání spadá do působnosti této směrnice, a případně i údajně zneužívající charakter uvedeného ujednání.

Ke druhé a třetí otázce

38 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu je, zda takové svobodné vzdělávací zařízení, jako je KdG, musí být považováno za podnik ve smyslu unijního práva, pokud spotřebiteli poskytuje veřejně financované vzdělání a vybírá za to pouze studijní poplatky, a případně částky určené k pokrytí nákladů vynaložených tímto zařízením. Tento soud se dále táže, zda smlouva uzavřená mezi spotřebitelem a takovým zařízením, která se týká poskytování tohoto vzdělání, spadá do působnosti směrnice 93/13, a zda toto zařízení musí být v souvislosti s touto smlouvou považováno za prodávajícího nebo poskytovatele ve smyslu této směrnice.

39 Úvodem je třeba připomenout, že se směrnice 93/13 podle jejího článku 1 vztahuje nikoli na smlouvy uzavřené mezi „podnikem“ a spotřebitelem, ale na smlouvy uzavřené mezi „prodávajícím nebo poskytovatelem“ a spotřebitelem, takže v rámci věci v původním řízení není třeba určovat, zda takové vzdělávací zařízení, jako je KdG, musí být považováno za „podnik“ ve smyslu unijního práva.

40 Ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, mimo jiné vyplývá, že pojem „podnik“ obsažený v článku VI.83 zákoníku hospodářského práva byl použit belgickým zákonodárcem s cílem provést do vnitrostátního práva pojem „prodávající nebo poskytovatel“ definovaný v čl. 2 písm. c) směrnice 93/13.

41 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora jsou vnitrostátní soudy při použití vnitrostátního práva povinny vykládat toto právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu směrnice 93/13, aby dosáhly výsledku jí zamýšleného, a tudíž i souladu s čl. 288 třetím pododstavcem SFEU. Tato povinnost konformního výkladu vnitrostátního práva je totiž inherentní systému Smlouvy o FEU v tom, že umožňuje, aby vnitrostátní soudy v rámci svých

pravomocí zajistily plnou účinnost unijního práva při rozhodování o sporech, které jim jsou předloženy (viz obdobně rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 79, jakož i citovaná judikatura).

42 Z toho vyplývá, že v rámci věci v původním řízení musí vnitrostátní soud vykládat pojem „podnik“ v belgickém právu v souladu s pojmem „prodávající nebo poskytovatel“ ve smyslu směrnice 93/13, a zejména s definicí obsaženou v jejím čl. 2 písm. c).

43 Ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, navíc vyplývá, že smlouva dotčená ve věci v původním řízení, kterou podepsaly KdG a S. Kuijpers, stanoví bezúročný splátkový kalendář částek, které dotyčná dluží z titulu studijních poplatků a příspěvků na studijní cestu.

44 V tomto ohledu je nutno druhou a třetí otázku, jimiž je třeba se zabývat společně, chápat v tom smyslu, že se jimi předkládající soud táže, zda takové svobodné vzdělávací zařízení, jako je zařízení dotčené ve věci v původním řízení, které se na základě smlouvy uzavřené s jednou ze svých studentek dohodlo na příznivějších způsobech úhrady částek studijních poplatků a příspěvků na studijní cestu, které dotyčná studentka dluží, musí být v rámci této smlouvy považováno za „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice 93/13, takže uvedená smlouva spadá do působnosti této směrnice.

45 V tomto ohledu je třeba připomenout, že se směrnice 93/13 vztahuje, jak vyplývá z jejího čl. 1 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 na ujednání obsažená ve „smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem“, které „nebyly sjednány individuálně“.

46 Jak uvádí desátý bod odůvodnění směrnice 93/13, jednotná pravidla týkající se zneužívajících ujednání se musí vztahovat na „všechny smlouvy“ uzavírané mezi „prodávajícím nebo poskytovatelem“ a „spotřebitelem“, kteří jsou definováni v čl. 2 písm. b) a c) této směrnice.

47 Podle článku 2 písm. c) směrnice 93/13 je pojem „prodávající nebo poskytovatel“ definován jako fyzická nebo právnická osoba, veřejnoprávně nebo soukromoprávně vlastněná, která ve smlouvách, na které se vztahuje uvedená směrnice, jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povoláním.

48 Ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že unijní zákonodárce zamýšlel přiznat výrazu „prodávající nebo poskytovatel“ široký význam (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 28 a citovaná judikatura).

49 Zaprvé totiž použití výrazu „[každá]“ v uvedeném ustanovení dokládá, že za „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu směrnice 93/13 musí být považována každá fyzická nebo právnická osoba, pokud jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činností nebo povoláním.

50 Zadruhé se toto ustanovení vztahuje na každou obchodní nebo výrobní činnost nebo povolání bez ohledu na to, zda je veřejnoprávní nebo soukromoprávní povahy. Jak tedy stanoví její čtrnáctý bod odůvodnění, směrnice 93/13 se vztahuje rovněž na obchodní, výrobní nebo odborné činnosti veřejnoprávní povahy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. ledna 2015, Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, bod 25).

51 Z toho vyplývá, že článek 2 písm. c) směrnice 93/13 nevylučuje ze své oblasti působnosti subjekty plnící úkoly ve veřejném zájmu ani ty, které mají veřejnoprávní status (viz obdobně rozsudek ze dne 3. října 2013, Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, C-59/12, EU:C:2013:634, bod 32). Jak navíc uvedla generální advokátka v bodě 57 svého stanoviska, jelikož jsou úkoly ve veřejném zájmu často neziskové povahy, není zisková nebo nezisková povaha dané organizace relevantní pro definici „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu tohoto ustanovení.

52 Kromě toho ze znění článku 2 písm. c) směrnice 93/13 vyplývá, že ke kvalifikaci „prodávajícího nebo poskytovatele“ je nezbytné, aby dotyčná osoba jednala „pro účely související s její obchodní nebo výrobní činností nebo povoláním“. V článku 2 písm. b) této směrnice je pojem „spotřebitel“ definován jako „fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely, které nespadají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání“.

53 Směrnice 93/13 tedy definuje smlouvy, na které se vztahuje, prostřednictvím odkazu na určitou vlastnost smluvních stran podle toho, zda jednají v rámci profesní činnosti, či nikoli (rozsudky ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 30, jakož i ze dne 3. září 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, bod 17 a citovaná judikatura).

54 Toto kritérium odpovídá myšlence již připomenuté v bodě 26 tohoto rozsudku, ze které vychází systém ochrany zavedený touto směrnicí, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli jak z hlediska vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (rozsudky ze dne 30. května 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 31, jakož i ze dne 3. září 2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, bod 18 a citovaná judikatura).

55 Z toho vyplývá, že pojem „prodávající nebo poskytovatel“ ve smyslu článku 2 písm. c) směrnice 93/13 je funkčním pojmem vyžadujícím posouzení, zda smluvní vztah spadá do rámce obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání dané osoby (viz obdobně usnesení ze dne 27. dubna 2017, Bachman, C-535/16, nezveřejněné, EU:C:2017:321, bod 36 a citovaná judikatura).

56 V projednávaném případě belgická a rakouská vlády tvrdily, že KdG jakožto vysokoškolské vzdělávací zařízení, které je z podstatné části financováno z veřejných zdrojů, nelze považovat za „podnik“, jak ho pojímá unijní právo hospodářské soutěže, a tedy za „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu směrnice 93/13, jelikož vzdělání, které poskytuje, nepředstavuje „službu“ ve smyslu článku 57 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. prosince 1993, Wirth, C-109/92, EU:C:1993:916, body 16 a 17).

57 V tomto ohledu vyplývá ze spisu, který má k dispozici Soudní dvůr, že se projednávaná věc každopádně přímo netýká úlohy vzdělávání zajišťovaného takovým zařízením, jako je KdG. Jejím předmětem je naopak plnění poskytované tímto zařízením, které je doplňkové a vedlejší povahy ve vztahu k jeho vzdělávací činnosti a které spočívá v poskytování prostřednictvím smlouvy bezúročného splácení částek, jež mu dluží určitá studentka. Takové plnění odpovídá ze své povahy sjednání příznivějšího způsobu splacení existujícího dluhu a představuje úvěrovou smlouvu.

58 S výhradou ověření skutečností uvedených v předchozím bodě, které musí provést předkládající soud, je tedy třeba konstatovat, že takové zařízení, jako je KdG, které poskytuje v rámci uvedené smlouvy takové plnění, jež je doplňkové a vedlejší povahy ve vztahu k jeho vzdělávací činnosti, jedná jakožto „prodávající nebo poskytovatel“ ve smyslu směrnice 93/13.

59 Tento výklad je potvrzen ochranným účelem sledovaným touto směrnicí. V rámci takové smlouvy, jako je smlouva dotčená ve věci v původním řízení, totiž existuje v zásadě nerovnost mezi vzdělávacím zařízením a studentem z důvodu asymetrie informací a odborných znalostí mezi těmito stranami. Takové zařízení má totiž k dispozici stabilní organizaci a odborné znalosti, které student jednající v soukromých záležitostech nemusí nutně mít, když se náhodně setká s takovou smlouvou.

60 S ohledem na výše uvedené a s výhradou ověření, které musí provést předkládající soud, je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět tak, že článek 2 písm. c) směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že takové svobodné vzdělávací zařízení, jako je vzdělávací zařízení dotčené ve věci v původním řízení, které se na základě smlouvy uzavřené s jednou ze svých studentek dohodlo na příznivějších

způsobech úhrady částek studijních poplatků a příspěvků na studijní cestu, které dotyčná studentka dluží, musí být v rámci této smlouvy považováno za „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu tohoto ustanovení, takže uvedená smlouva spadá do působnosti této směrnice.

K nákladům řízení

61 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

1) **Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládána v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje v řízení o vydání rozsudku pro zmeškání a má pravomoc podle vnitrostátních procesních pravidel zkoumat i bez návrhu rozpor mezi ujednáním, na němž je založen žalobní návrh, a kogentními vnitrostátními ustanoveními, musí zkoumat i bez návrhu, zda smlouva obsahující toto ujednání spadá do působnosti této směrnice, a případně i údajně zneužívající charakter uvedeného ujednání.**

2) **S výhradou ověření, které musí provést předkládající soud, musí být čl. 2 písm. c) směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že takové svobodné vzdělávací zařízení, jako je vzdělávací zařízení dotčené ve věci v původním řízení, které se na základě smlouvy uzavřené s jednou ze svých studentek dohodlo na příznivějších způsobech úhrady částek studijních poplatků a příspěvků na studijní cestu, které dotyčná studentka dluží, musí být v rámci této smlouvy považováno za „prodávajícího nebo poskytovatele“ ve smyslu tohoto ustanovení, takže uvedená smlouva spadá do působnosti této směrnice.**

Podpisy.